

PREZES RADY MINISTRÓW

29. prosinca 2019

Priopćenje predsjednika Vlade Republike Poljske Mateusza Morawieckog

Dvadeseto stoljeće donijelo je čovječanstvu nezamislivu patnju i smrt stotina milijuna ljudi – ubijenih u ime bolesnih, totalitarnih ideologija. Smrtonosna žetva nacizma, fašizma i komunizma je neosporna za ljude naše generacije. Neosporno je i to, tko je za te zločine odgovoran – i čiji je savez započeo Drugi svjetski rat, najsmrtonosniji sukob u povijesti čovječanstva.

Nažalost, što više vremena protječe od tih tragičnih događaja, tim manje o njima znaju naša djeca i unuci. Zbog toga je tako važno da i dalje glasno govorimo istinu o Drugom svjetskom ratu, o njegovim krivcima i žrtvama – i suprotstavljamo se svim pokušajima krivotvorenja povijesti.

Sjećanje na to zlo posebno je važno za Poljsku – prvu žrtvu rata. Naša zemlja je najranije iskusila oružanu agresiju hitlerovske Njemačke i sovjetske Rusije. Upravo je Poljska bila prva država koja je stala u obranu slobodne Europe.

Otpor protiv tih sila zla nije isključivo uspomena na poljsko junaštvo – to je nešto puno važnije. Taj otpor je baština cijele slobodne i danas demokratske Europe, koja je ustala u borbu protiv dvaju totalitarizama. Danas, kad neki zbog svojih političkih ciljeva žele uništiti sjećanje o tim događajima, Poljska mora stati u obranu istine. Ne zbog vlastitih interesa, nego zbog onoga što je danas Europa.

Pakt Molotov–Ribbentrop potpisan 23. kolovoza 1939. godine nije bio pakt o nenapadanju. Bio je politički i vojni savez, koji je podijelio Europu na dvije zone utjecaja – podijeljene linijom triju poljskih rijeka: Narew, Visle i Sana, mjesec dana kasnije pomaknute na rijeku Bug kao posljedicu sklopljenog 28. rujna „Traktata o granicama i prijateljstvu između Trećeg Reicha i SSSR-a“. Bio je to uvod u nezamislive zločine, koji su tijekom narednih nekoliko godina trebali biti počinjeni s obje strane te linije.

Savez Hitlera i Staljina bio je munjevito proveden u djelo: 1. rujna 1939. godine hitlerovska Njemačka udarila je na Poljsku sa zapada, juga i sjevera, a 17. rujna to isto je učinio SSSR, napadajući s istoka.

PREZES RADY MINISTRÓW

Dana 22. rujna u Brestu je održan veliki mimohod – proslava zajedničke pobjede hitlerovske Njemačke i sovjetske Rusije nad neovisnom Poljskom. Takve mimohode ne organiziraju članice pakta o nenapadanju – rade to saveznici i prijatelji.

Upravo je tako bilo s Hitlerom i Staljinom – dugo su bili ne samo saveznici, nego i prijatelji. To prijateljstvo je cvjetalo do te mjere, da kada je još prije početka rata grupa od 150 njemačkih komunista pobjegla iz Trećeg Reicha u SSSR, Staljin ih je u studenom 1939. godine izručio Hitleru „kao poklon“, predajući ih u sigurnu smrt.

SSSR i Treći Reich cijelo su vrijeme usko međusobno surađivali. Na konferenciji u Brestu 27. studenoga 1939. godine, predstavnici sigurnosnih službi obiju država raspravljali su o metodama i pravilima suradnje u uništavanju poljskih organizacija koje su se na okupiranim područjima borile za neovisnost. Naredne konferencije službenika NKVD-a i SS-a o međusobnoj suradnji održane su, među ostalima, u Zakopanima i u Krakovu (u ožujku 1940.). To nisu bili razgovori o nenapadanju – nego o likvidaciji (čitaj: ubijanju) ljudi, državljana Republike Poljske i o zajedničkom savezničkom djelovanju s ciljem potpunog uništenja Poljske.

Bez sudjelovanja Staljina u podjeli Poljske i bez prirodnih sirovina, koje je Staljin dopremao Hitleru, njemački zločinački stroj ne bi ovladao Europom. Posljednji vlakovi s opskrbom putovali su iz SSSR-a u Njemačku 21. lipnja 1941. godine – dan uoči napada hitlerovske Njemačke na dotadašnjeg saveznika. Zahvaljujući Staljinu Hitler je mogao nekažnjeno zauzimati naredne države, zatvarati Židove iz cijelog kontinenta u geta i pripremati Holokaust – jedan od najvećih zločina u povijesti čovječanstva.

Staljin je provodio zločinačka djelovanja na istoku, podređujući sebi jednu po jednu zemlju i razvijajući strukture logora, koje je Rus Aleksandr Solženjicin nazvao „Arhipelag Gulag“. Logora u kojima su milijuni ljudi, protivnici komunističke vlasti, bili uništavani ropskim i ubojitim prisilnim radom.

Zločini komunizma započeli su još prije Drugog svjetskog rata – smrću milijuna Rusa od gladi na početku dvadesetih godina; Velikom glađu, od čije posljedice je umrlo više milijuna stanovnika Ukrajine i Kazahstana; preko Velike čistke, u okviru koje je ubijeno gotovo 700 tisuća političkih protivnika i običnih državljana SSSR-a, najčešće Rusa; nastavljeni su tzv. „Poljskom operacijom“ NKVD-a, u kojoj su streljani prvenstveno državljani SSSR-a poljskog podrijetla. Smrti su predana djeca, žene i muškarci. Prema podacima NKVD-a, samo u „Poljskoj

PREZES RADY MINISTRÓW

operaciji“ streljano je više od 111 tisuća osoba – koje su s predumišljajem ubili sovjetski komunisti. Biti Poljak u Sovjetskom Savezu u to je vrijeme značilo smrtnu kaznu ili višegodišnju deportaciju.

Nastavak te politike bili su zločini počinjeni nakon sovjetskog napada na Poljsku (17. rujna 1939.), primjerice ubijanje više od 22 tisuće poljskih časnika i predstavnika elite, među

ostalima, u Katynu, Harkovu, Tveru, Kijevu i Minsku, a također i u mučilištima NKVD-a i u lagerima u najudaljenijim zakucima sovjetskog imperija.

Najveće žrtve komunizma bili su državljani Rusije. Povjesničari procjenjuju da je samo u Sovjetskom Savezu ubijeno 20 do 30 milijuna ljudi. Smrt i lageri čekali su čak i one kojima svaka civilizirana država pruža skrb – zarobljenike koji se vraćaju iz rata. SSSR nije postupao prema njima kao prema ratnim junacima, nego kao prema izdajnicima. To je bila „zahvalnost“ sovjetske Rusije za zarobljenike – vojnike Crvene armije: smrt, lageri i koncentracijski logori.

Za sve te zločine odgovorni su komunistički vođe na čelu s Josifom Staljinom. Pokušaji rehabilitiranja te osobe 80 godina od izbijanja Drugog svjetskog rata zbog političkih ciljeva današnjeg predsjednika Rusije moraju izazivati odlučni otpor svakog, tko ima barem temeljno znanje o povijesti 20. stoljeća.

Predsjednik Putin više je puta lagao o Poljskoj. Uvijek je to radio potpuno svjesno. Obično se to događa u situaciji kada vlada u Moskvi osjeća međunarodni pritisak zbog svojih postupaka. I to pritisak ne na povijesnoj, nego na najnovijoj geopolitičkoj sceni. U posljednjim tjednima Rusija je doživjela nekoliko važnih poraza: neuspjehom je završio pokušaj potpunog podređivanja Bjelorusije Rusiji, Europska unija je opet produžila sankcije nametnute zbog nelegalne aneksije Krima, a razgovori u tzv. Normandijskom formatu ne samo da nisu donijeli ukidanje tih sankcija, nego je u isto vrijeme došlo do daljnjeg zaoštavanja ovog puta američkih sankcija, koje značajno otežavaju realizaciju projekta Nord Stream 2. Istovremeno, ruski sportaši su suspendirani na četiri godine zbog korištenja dopinga.

Riječi predsjednika Putina smatram pokušajem skrivanja tih problema. Ruski vođa je savršeno svjestan, da njegove optužbe nemaju ništa zajedničko sa stvarnošću te da u Poljskoj nema spomenika Hitlera ni Staljina. Takvi spomenici bili su na našoj zemlji isključivo tada, kada su ih podizali agresori i zločinci – hitlerovski Treći Reich i sovjetska Rusija.

PREZES RADY MINISTRÓW

Ruski narod – najveća žrtva Staljina, jednog od najokrutnijih zločinaca u povijesti svijeta – zaslužuje istinu. Duboko vjerujem u to da je ruski narod – narod slobodnih ljudi – i da odbacuje staljinizam, čak i kada ga vlada predsjednika Putina pokušava rehabilitirati.

Nema pristanka na zamjenu krvnika sa žrtvom, počinitelja okrutnih zločina s nevinim stanovništvom i napadnutim zemljama. U ime sjećanja na žrtve i u ime zajedničke budućnosti moramo brinuti o istini.

A handwritten signature in blue ink, reading "M. Morawiecki".

Mateusz Morawiecki
Predsjednik Vlade